

ANNE-BABALARIN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI YAKLAŞIMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

H. Bayram TEMUR¹, Yıldırım Gökhan GENCER¹,

ÖZET

Bu çalışmayla, çocuklarının devlet okulu veya özel okulda öğrenim görme, çocuklarının okuldaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama ve deneklerin eğitim durumlarının beden eğitimi dersine karşı olan tavırlarını etkileyip etkilemediğinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Van ilinde bulunan iki özel ilköğretim okulu (125 kişi) ile tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş iki devlet okulunda (125 kişi) öğrenim gören öğrencilerin velilerine, araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik özelliklere yönelik bilgi formu ile birlikte Öncü ve Güven'in (2011) de geliştirdiği "Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları" ölçeği uygulanmıştır. Bunlardan değerlendirme sonucu hatalı doldurulan ölçekler çalışmaya dahil edilmemiştir. Toplam 220 ölçek değerlendirilmeye alındı. Bu ölçeklerden elde edilen veriler sayısal değerler olarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu verilerin istatistik analizinde one-way Anova ve t-testi kullanılmıştır. Sonuçta "Beden eğitimi dersi, çocukları yormaktan başka bir işe yaramaz", "Bence, beden eğitimi dersleri olmasa da olur" ve "Beden eğitimi derslerinin çocuğuma hiçbir yararı yoktur" sorularına verilen cevaplar ile okul türü arasında özel okul lehinde anlamlı ($p<0.05$) farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte okulda çocuğu sportif faaliyetlere katılan ve katılmayanların verdikleri cevapların "Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam, beden eğitimi dersidir." ölçek maddesinde $p<0.05$, "Beden eğitimi dersi, çocuğumu okula daha çok bağlar." ölçek maddesinde $p<0.01$, ve "Beden Eğitimi Derslerinin Çocuğuma Hiçbir Yararı Yoktur" ölçek maddesinde ise $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca deneklerin eğitim durumlarına göre "Beden Eğitimi Dersi Çocuğumu Okula Daha Çok Bağlar" ölçek maddesi ile "Çocuğumun Diğer Çocuklarla Kaynaşması İçin En Uygun Ortam Beden Eğitimi Dersidir" ölçek maddesine verilen cevapların anlamlı ($p<0.05$) farklılık içermedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ana-baba tutumu, Beden eğitimi dersi, Okul spor faaliyetleri, Okul türü

THE EXAMINATION OF PARENT APPROACH TO PHYSICAL EDUCATION CLASS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

This study focuses on the effects of different variables on parents approach. These variables can be listed as; attending to governmental school or private school, students' participation to sportive activities or not, and finally the education level of subjects. Two private schools (125 persons) and two governmental schools (125 persons) were selected with random sampling. The reserachers applied information sheet with demographic data and also Öncü and Güvens' scale (2011) "Parents' approach to participation of students to Physical Education Class" to subjects. The wrongly filled scales were excluded. 220 scales were evaluated in total. The data acquired from the scales were transferred to computer. Applying the one-way Anova and t-test did the statistical analyses. As a result, the answers to following questions; "The physical education class is only a cause of fatigue for students", "I think there is no need for this class" and "This class has no benefit for my child" showed a meaningful difference ($p<0.05$) on behalf of private schools. Besides; the answers of parents according to participation or nonparticipation to sportive activities to questions; "The best environment for my child's social adaptation is physical education class", "This class connects my child to school more" and "This class has no benefit for my child" showed meaningful difference as $p<0.05$, $p<0.01$ and $p<0.05$ respectively. On the other hand, the answers according to education level of subjects to following questions; "This class connects my child to school more" The best environment for my child's social adaptation is physical education class" showed no meaningful difference ($p<0.05$).

Key Words: Parental approach, Physical Education Class, School sportive activities, Type of school.

¹Yüzüncü Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu, Van, Türkiye

İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Malatya/Türkiye
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/inubesyo>

GİRİŞ

Eğitimin en temel ilkelerinden biri insanları, zihinsel ve bedensel yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmektir. Kuşkusuz bireylerin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı ve mutlu olması, toplumsal kalkınmanın da önde gelen koşullarındandır. Dolayısıyla beden eğitimi dersi, öğrencilere sağlıklı aktivite alışkanlığı kazandırmak ve elde edilecek fiziksel uygunluğu hayat boyu devam ettirmek biçiminde belirginleşen amaçları kapsamaktadır (Petray, 1989). Beden eğitimi dersi genel eğitimin bir parçasıdır. Beden eğitimi Tamer (1987), “hareket etmeyi öğrenmek ve hareket yoluyla öğrenmek; fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi” olarak tanımlarken, Erhan ve Tamer (2009),” kişinin bedensel ve fiziksel gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş hayatının koşullarına hazırlanmak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan düzenli, kuramlı çalışmalarının tümü” olarak ifade etmektedirler. Beden eğitimi dersinde öğrencinin sadece fiziki yeteneklerinin ölçülerek not verilmesi, kişinin sadece bedensel gelişimiyle ilgili verileri ortaya koyacaktır. Oysaki zihinsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden sağlıklı ve dengeli bir gelişim, beden eğitimi ve sporun başta gelen amaçlarındandır. Bu alanlarla ilgili bilgi ve becerilerin gelişimi de değerlendirilerek öğrenciye not verilir. Ancak değerlendirmede, not bir amaç değil, eğitim süreci içinde bir araç olarak ele alınır. Ayrıca değerlendirme yapılırken öğrencilerin ders dışındaki tüm etkinlikleri göz önüne alınmalıdır (Baykul, 2000). Beden eğitimi dersi öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerine yardımcı olur (Başoğlu, 1995).

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araçtır. Spor, insanın kendi kendisini disipline etmesine karşılaşılabilecek psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmesine yardım eder. Yine günümüzde gerek basın yayın organlarının spora bakış açısı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslararası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora önemli bir boyut kazandırmıştır (Açıkada ve Ergen, 1990; Başer, 1986). Böylesine önemli bir yaşam faktörü, çocuk ve gençlerin sağlıklı bir biçimde büyümeleri ve gelişmeleri için de çok önemlidir. Spor yapmayan, dengesiz beslenen çocuk ve gençlerin sağlıklı bir gelişim süreci geçirmeleri zordur. Çocukluk ve gençlik döneminde spor yapılmamışsa, yetişkin yaşa gelindiğinde sahip olunan psiko-sosyal ve fizyolojik özelliklerin istenilen düzeyde olmayacağı da bir gerçektir. Ayrıca birçok spor dalında şampiyonlukların

giderek daha küçük yaşta sporcular tarafından kazanıldığı görülmektedir (Sevim, 1997; Tamer, 1987; Gökmen, 1988). İlköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ders aktivitelerine katılımı, büyük ölçüde ana-babaların konuya olan bakış açısıyla ilgilidir. Ailelerin bu konudaki yaklaşımı, çocuklarının bu aktivitelere katılıp katılmamaları noktasında neredeyse en belirleyici unsurdur. Fakat ne var ki çoğu aile; çocuklarının bu faaliyetlere katılımına sıcak bakmamaktadır. Türk toplumunda genel bir kanı haline gelen sporun akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği fikri ve sakatlanmalara neden olduğu düşüncesi, ailelerin olumsuz tavır sergilemesinde başlıca etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak okul-aile ilişkilerinin verimli bir şekilde işlediği ülkelerde, çeşitli çalışmalarla aileler bilinçlendirilerek bu yöndeki problemler büyük ölçüde azaltılmıştır. Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora olan ilgiyi artırır. Bu nedenle, ailelerin spora karşı tutumlarının olumlu olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etken olacaktır (Öztürk, 1998). Bu noktada da Tutum, “psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla damgalanmış bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu veya olumsuz duygusal tepki göstereceğini belirleyen oldukça sürekliliği olan bir hazır olma durumu” olarak tanımlanmıştır (Sherif ve Sherif, 1996).

Türkiye’de sporun gelişerek dünya standartlarını yakalayabilmesi için toplumun büyük bir kesiminin özellikle de ana-babaların desteğine ihtiyaç vardır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor alanında çalışan bilim insanlarının ve yöneticilerin öncelikli olarak yapması gereken çalışmaların başında, sporu halkın tutumlarıyla bütünleştirmeye yönelik çalışmalar olmalıdır. Fakat bugüne kadar Türkiye’de, bu amaca yönelik bilimsel çalışmalar hem az sayıda hem de yeterince ilgi görmemiş durumdadır (Üzüm ve Mirzeoğlu, 2003). Kişilerin spor yapmaları ve spora başlamaları üzerinde kuvvetli etki gösteren faktörler; aile, birincil gruplar, referans grupları, meslek, gelir seviyesi, yaş, cinsiyet ve serbest zaman faaliyetlerine imkân verecek ortamın varlığı şeklinde sıralanabilir (Kut ve Koşar, 1998). Spor yapma ve spora başlama üzerinde ailenin etkisi, en önemli faktör olarak gösterilmesine rağmen Türkiye’de yapılan çalışmalar daha çok meslek, gelir, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile spor yapma alışkanlığı arasındaki ilişkiler üzerine yoğunlaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında, ana-babaların çocuklarının beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımına yönelik tutumlarının tespit edilmesinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Küntay (1991)’a göre ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılırsa da nasıl spor yapacağını belirlemektedir.

Bu çalışmayla, çocuklarının devlet okulu veya özel okulda okuyor olmalarının, çocuklarının okuldaki sportif faaliyetlere katılıp katılmamalarının anne-babanın (veli) beden eğitimi dersine karşı tutumların etkileyip etkilemediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma tarama desenindedir. Aşağıda, araştırmanın çalışma grubu, ölçme aracı ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan teknikler hakkındaki bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Van ilinde bulunan iki özel ilköğretim okulu (125 kişi) ile tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş iki devlet okulunda (125 kişi) öğrenim gören öğrenci velileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma grubuna, araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik özelliklere yönelik kişisel bilgi formu ve Öncü ve Güven'in (2011) de geliştirdiği beş likertli "Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları" ölçeği uygulanmıştır. Bunlardan değerlendirme sonucu hatalı doldurulan ve geri gelmeyen ölçekler çalışmaya dahil edilmedi. Bunlardan toplam 220'si değerlendirilmeye alındı.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 16.0 istatistik paket programında çözümlenmiştir. Bu veriler sayısal değerler olarak bilgisayar ortamına aktarıldı. Çocuklarının özel okulda yada devlet okuyor olmaları, yine çocuklarının okullarındaki beden eğitimi dersi dışında sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumları ve velilerin eğitim durumları ile beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenmiştir. Bu verilerin istatistik analizinde One-way Anova ve t-testi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında ise 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2010).

BULGULAR

İlköğretim öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının bazı değişkenlere göre incelendiği bu çalışmada, araştırmacıların sosyo-demografik özellikleri belirlemek amacıyla hazırladıkları anket formu ve Öncü ve Güven'in (2011) tarafından geliştirilen "Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları" ölçeği ile elde edilen istatistiksel analizlerin sonuçları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. "Beden Eğitimi Dersi Çocukları Yormaktan Başka Bir İşe Yaramaz" Ölçek Maddesi Puanlarının Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	N	Ortalama	Std. sapma	t	p
Devlet	110	4.14	1.06	-2.478	0.014
Özel	110	4.47	0.88		

Tablo 1'de Beden Eğitimi dersi çocukları yormaktan başka bir işe yaramaz. Ölçek maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, özel okulla devlet okulu arasında anlamlı farklılığın olduğu görüldü ($p<0,05$).

Tablo 2. "Beden Eğitimi Dersleri Olmasa da Olur" Ölçek Maddesi Puanlarının Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Devlet	110	4.32	0.75	-2.068	0.040
Özel	110	4.53	0.75		

Tablo 2' de, Beden Eğitimi dersleri olmasa da olur ölçek maddesine verilen cevaplar okul türlerine göre incelendiğinde, bu iki grup arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu göze çarpar.

Tablo 3. "Beden Eğitimi Derslerinin Çocuğuma Hiçbir Yararı Yoktur" Ölçek Maddesi Puanlarının Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	N	Ortalama	Std. sapma	t	p
Devlet	110	4.21	0.86	-2.491	0.014
Özel	110	4.49	0.79		

Tablo 3' deki Beden Eğitimi derslerinin çocuğuma hiçbir yararı yoktur ölçek maddesine verilen cevaplar okul türlerine göre irdelendiğinde gruplar arasında $p< 0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. "Çocuğumun Diğer Çocuklarla Kaynaşması İçin En Uygun Ortam Beden Eğitimi Dersidir" Ölçek Maddesi Puanlarının Çocuklarının Sportif Faaliyete Katılma Durumuna Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	11.754	2	5.877	4.517	0.012
Gruplar içi	282.333	217	1.301		
Toplam	294.086	219			

Tablo 4'de, deneklerin çocuklarının okulundaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumuna göre "Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam, beden eğitimi

dersidir." ölçek maddesine verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde bu iki değişken açısından anlamlı ($p<0.05$) anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için yapılan Scheffe testi sonucu, sportif faaliyetlere katılanlardan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 5. "Beden Eğitimi Dersi Çocuğumu Okula Daha Çok Bağlar" Ölçek Maddesi Puanlarının Çocuklarının Sportif Faaliyete Katılma Durumuna Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	12.868	2	6.434	5.293	0.006
Gruplar içi	263.764	217	1.216		
Toplam	276.632	219			

Tablo 5'de, Beden Eğitimi dersi çocuğumu okula daha çok bağlar. ölçek maddesi puanlarının, deneklerin çocuklarının okul spor faaliyetlerine katılıp katılmama durumuna göre incelendiğinde gruplar arasında $p<0.01$ düzeyinde farklılığın olduğu bulundu. Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için yapılan Scheffe testi sonucu, sportif faaliyetlere katılmayanlardan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 6. "Beden Eğitimi Dersleri Olmasa da Olur" Ölçek Maddesi Puanlarının Çocuklarının Sportif Faaliyete Katılma Durumuna Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	4,700	2	2.350	4.162	0.017
Gruplar içi	120.258	213	0.565		
Toplam	124.958	215			

Tablo 6'da, deneklerin Beden eğitimi dersleri olmasa da olur. Ölçek maddesine verdikleri cevaplarının ortalama puanları deneklerin çocuklarının okul spor faaliyetlerine katılıp katılmama durumuna göre incelendiğinde gruplar arasında $p< 0.05$ düzeyinde farklılığın olduğu tespit edildi.

Tablo 7. "Beden Eğitimi Derslerinin Çocuğuma Hiçbir Yararı Yoktur" Ölçek Maddesi Puanlarının Çocuklarının Sportif Faaliyete Katılma Durumuna Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	2.726	2	1.363	1.962	0.143
Gruplar içi	148.657	214	0.695		
Toplam	2.726	216			

Tablo 7'de, Beden Eğitimi derslerinin çocuğuma hiçbir yararı yoktur ölçek maddesi puanlarının, deneklerin çocuklarının okul spor faaliyetlerine katılıp katılmama durumuna göre incelendiğinde gruplar arasında $p < 0.05$ düzeyinde farklılığın olduğu bulundu.

Tablo 8. "Beden Eğitimi Dersi Çocuğumu Okula Daha Çok Bağlar" Ölçek Maddesi Puanlarının Deneklerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	13.745	7	7	1.485	0.174
Gruplar içi	280.341	212	1.322		
Toplam	294.086	219			

Tablo 8, Beden Eğitimi dersi çocuğumu okula daha çok bağlar. Ölçek maddesi puanları deneklerin eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasındaki anlamlılığın $p < 0.05$ düzeyinde olduğu görülmüştür.

Tablo 9. "Çocuğumun Diğer Çocuklarla Kaynaşması İçin En Uygun Ortam Beden Eğitimi Dersidir" Ölçek Maddesi Puanlarının Deneklerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	7.719	7	1.103	0.869	0.532
Gruplar içi	268.913	212	1.268		
Toplam	276.632	219			

Tablo 9'da ki Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam beden eğitimi dersidir. Ölçek puanlarının deneklerin eğitim seviyelerine göre incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı ($p < 0.05$) farklılığın olmadığı belirlendi.

TARTIŞMA

Beden eğitimi dersi genel eğitimin hedeflerine ulaşabilmedeki araçlardan biri olarak kabul edilirse ve diğer araçlarla birey üzerindeki zihinsel, sosyal, psikolojik etkileri bakımından karşılaştırıldığında beden eğitimi dersinin önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Buda veli, idareci, diğer öğretmenler ve çevrenin beden eğitimine dersine karşı olan tutumu olumlu yönde etkileyecektir. Velilerin, çocuklarının özel okul ya da devlet okulun da okuyor olmalarının, öğrencilerin okuldaki sportif faaliyetlere katılıyor olmalarının ve velilerin eğitim düzeylerinin, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkileyip etkilemediğini ortaya koyabilme amacı ile yapılan çalışmada "Beden eğitimi dersi, çocukları yormaktan başka bir işe yaramaz" ölçek maddesine verdikleri cevaplar özel okul ve devlet okulu olarak incelendiğinde aralarında özel okul lehinde $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu

saptandı. Ayrıca “Beden eğitimi dersleri olmasa da olur” ölçek maddesine verilen cevaplar özel okul ve devlet okulu olarak değerlendirildiğinde anlamlı ($p<0.05$) farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Yine okul türlerine göre “Beden eğitimi derslerinin çocuğuma hiçbir yararı yoktur” ölçek maddesine verilen cevaplar özel okul ile devlet okulundaki veliler şeklinde değerlendirildiğinde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu belirlendi. Devlet okulunda okuyan öğrencilerin velilerinin büyük bir çoğunluğunun bu ölçek maddelerine verilen cevapların verilerine ait ortalama değerler incelendiğinde, özel okuldaki velilerin bu duruma anlamlı düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu konuda okul türlerine göre anlamlı farklılığın olması özel okullardaki derslerin çok daha amaca uygun olarak işleniyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Derslerin amaca uygun olarak işlenebilmesini etkileyen birçok faktör vardır. Sorumlu öğretmen kalitesi, yeterli araç gereç, sınıf öğrenci sayısı ve spor salonlarının olması bu faktörlerden bazılarıdır. Nitekim Çiçek ve ark. (2002), beden eğitimi dersinin spor salonu, spor sahasında yapılıyor olmasının, öğretmen-öğrenci iletişimi ve etkileşimi bakımından bu dersi diğerlerinden farklı kıldığını ve bu farklılıkların da beraberinde öğretmene daha fazla fiziksel, duygusal, bilişsel görev ve sorumluluk yüklediğini bildirmiştir. Yine Özdemir (2000), beden eğitimi dersinin hedeflerinin sağlayacağı gelişimi, kullanılan tesis, alan ve yeter sayıdaki nitelikli beden eğitimci varlığı ile doğrudan ilişkili görmektedir.

“Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam, beden eğitimi dersidir” ölçek maddesine verilen cevaplar, çocuklarının okuldaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumuna göre incelendiğinde gruplar arasında $p<0.01$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu görüldü. Aynı şekilde “Beden eğitimi dersi, çocuğumu okula daha çok bağlar” maddesine verilen cevapların, velilerin çocuklarının okullarındaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumları göz önüne alınarak irdelendiğinde gruplar arasında $p<0.01$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu saptandı. Yine "beden eğitimi dersleri olmasa da olur" ölçek maddesi puanları çocuklarının okullarındaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumlarına göre değerlendirildiğinde gruplar arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılığın olduğu bulundu. Bunlarla birlikte deneklerin çocuklarının okullarındaki sportif faaliyetlere katılıp katılmama durumlarına göre, “beden eğitimi dersinin çocuğuma hiçbir yararı yok” ölçek maddesi puanları karşılaştırıldığında, gruplar arasındaki farklılığın $p<0.05$ düzeyinde olduğu belirlendi. Buradaki bu tutum farklılığının, velilerin çocuklarının okullarındaki sportif faaliyetlere katılmalarından meydana gelen çocuklarındaki özgüven, sosyallik, yaratıcılık, düzenli olma gibi davranış değişikliklerini fark etmelerinden kaynaklandığı kanısındayız.

Peki beden eğitimine katılan çocuklarda bu tür davranış değişikliği neden olmuyor sorusunun cevabı ise sınıfların kalabalık olması, araç-gereçlerin sınıf mevcuduna göre az olması, bazı okullarda hiç olmaması, sağlıklı ders yapılabilecek spor alanlarının olmaması, öğretmenden kaynaklı olumsuzluklardan ötürü dersin amacına yönelik işlenememesi ve en önemlisi de ders saatlerinin yetersiz olması şeklinde verilebilir. Canakay 2006, Günümüzde hızla değişen çağa ayak uydurabilmenin, özgür iradeye sahip, kendini rahatlıkla ifade edebilen, uyumlu, kendine güvenen, üretken, yenilikçi ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesiyle mümkün olduğunu bildirmiştir. Ayrıca bireyin gelişiminde önemli pay sahibi olan beden eğitiminin, bu özellikte bireylerin yetişmesine katkı sağlayabilmesi ancak nitelikli bir eğitim ile mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Özdemir (2000), ise beden eğitimi dersinin öğrenciye sağlayacağı yarar ile uygulamaların haftalık sayı ve süresi arasındaki ilişkinin önemine değinmiştir. Beden eğitimi ders saatleri ülkelere göre farklılık göstermektedir. Bu fark gelişmiş ülkelerde göze çarpmaktadır. Örneğin, 2011/12 öğretim yılı için önerilen yıllık ders saati ilköğretim kademesi için İrlanda'da 37 saat iken Fransa'da 108 saattir. İkinci kademe bu süre Malta ve Türkiye'de 24-35 saat arasında iken Fransa ve Avusturya'da 102-108 saat arasındadır. (Avrupa Komisyonu, 2013)

Deneklerin eğitim durumlarına göre “Beden eğitimi dersi çocuğumu okula daha çok bağlar” ölçek maddesi puanları değerlendirildiğinde, gruplar arasındaki farklılığın $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte “Çocuğumun diğer çocuklarla kaynaşması için en uygun ortam beden eğitimi dersidir” ölçek maddesi puanlarına deneklerin eğitim durumlarına göre bakıldığında gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı tespit edildi ($p < 0,05$). Deneklerden eğitim seviyesi yüksek okul, lisans ve doktora olanların toplam yüzdelerinin % 43.7 olmasına rağmen (yüksekokul % 11.4, lisans % 26.8, ve doktora % 5.5) gruplar arasındaki farklılığın olmaması, deneklerin bu düzeydeki eğitim kurumlarında beden eğitimi dersini ya hiç görmeme olmalarıyla ya da amacına yönelik işlenmediğiyle açıklanabilir. Gültekin ve ark. (2014)'nin yapmış oldukları çalışmada, Öğretmenler derslerdeki uygulamaların öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağladığını fakat okulların fiziksel yönden yetersiz olduğunu ve etkinlikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca merkezi ve okul yöneticilerin okullardaki beden eğitimi dersine karşı olumsuz tutumları bu olumsuz tabloya destek vermektedir.

Ülkemizde idareciler ve öğretmenler beden eğitimi dersine olmasa da olur yada diğer derslerde eksik kalan konuların tamamlanacağı bir ders olarak görüyorlar. Halbuki Avusturya, Slovenya ve Finlandiya gibi ülkelerde bütün öğretmenleri çeşitli derslerde fiziksel

etkinlikleri işe katmaları konusunda teşvik etmektedir. Yine Letonya Eğitim Bakanlığı ilköğretimde sağlıklı duruş projesini desteklemiş, omurga eğriliğiyle baş etmek amacıyla hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesine yardımcı olmuştur. Çeşitli derslerin öğretmenleri ders boyunca öğrencilerine aktif ya da dinamik 2-5 dakika süren teneffüsler sunmaktadır. (Avrupa Komisyonu, 2013)

Kaynaklar

1. Açıkada, C. ve Ergen E. (1990). Bilim ve Spor, Büro Tek Ofset Matbaacılık, 5, Ankara.
2. Avrupa Komisyonu/EACEA/Eurydice. (2013). Avrupa'daki Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Eurydice Raporu, AB Yayın Ofisi, Lüksemburg.
3. Başer, E. (1986). Uygulamalı Spor Psikolojisi, MEGSB , Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü , Yayın No:31, 28, Ankara.
4. Başoğlu, B. (1995). Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
5. Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve psikolojide ölçme, klasik test teorisi ve uygulaması. ÖSYM Yayınları, Ankara.
6. Bucher, A. Charles., Wuest, A. Deborah. (1987). Foundations of Physical Education and Sport, Tenth Edition , Times Mirror College Published St Louise Toronto, Santo Carlo, 344-345.
7. Büyüköztürk, Ş. (2010). Veri Analizi El Kitabı, Pegem Akademi Yayınevi, 12. Baskı
8. Canakay, E.U. (2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 297-310, Denizli.
9. Çiçek, Ş., Koçak, S., Kirazcı, S. (2002). Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergileme Sıklığı, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII,(4): 12-13.
10. Erhan, S.E. ve Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
11. Gökmen, H. (1988). Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişmede), orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi, Ankara.
12. Gültekin, M., Atalay, N. ve Ay Y. (2014). İlköğretimde serbest etkinliklere yönelik sınıf öğretmenleri ve öğrenci görüşleri, *Kastamonu eğitim dergisi*, cilt: 22, no:2, 419-437.
13. Kut, S. ve Koşar, N. (1998). Aile ve çevre sorunlarının gencin kişiliğine etkisi, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.
14. Küntay, E. (1991). Çocuk ve gençlerde davranış bozukluğunu düzeltici önlem olarak spor, Meva Matbaacılık, 198, İstanbul.

15. Özdemir, A. (2000). Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği, Çorum İli ve İlçelerindeki Farklılıkların Değerlendirilmesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2, Samsun.
16. Öztürk, F. (1998). Toplumsal boyutlarıyla spor, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
17. Petray, C.K. (1989). Organizing physical assessment (grades K-2): Strategies for the elementary physical education specialist JOPERD, 60(6), 57-60.
18. Sevim, Y. (1997). Antrenman bilgisi, Tutibay Ltd. Şti., Ankara
19. Sherif, M., Sherif, CW. (1996). Sosyal psikolojiye giriş II, Çeviren: Atakay M, Yılmaz A, Sosyal Yayınlar, İstanbul.
20. Tamer, K. (1987). Beden eğitimi ve oyun öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Ankara.
21. Üzümlü, H. ve Mirzeoğlu, N. (2003). İnanç ve tutumlarda sporun yeri ve önemi, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 491-497, Ankara.
22. Yenil, T., Çamlıyer, H., Saracaloğlu, A. (1999). İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(3), 15-16.

